

д.е.н., проф..Гораль Л.Т.

к.е.н., доцент Спасів Н.Я.

Комплексний підхід щодо удосконалення викладання економічних дисциплін в контексті застосування інформаційних технологій

Розвиток України у третьому тисячолітті визначається в контексті європейської інтеграції з орієнтацією на побудову ефективного економічного середовища. Таким чином, прискорення науково-технічного прогресу вимагає підвищення вимог до рівня знань кадрового потенціалу, що займається генеруванням, розробкою та впровадженням інноваційних технологій у даній площині. А це, безперечно, ставить нові вимоги до професійної підготовки фахівців у галузі економіки, та потребує розробки новітніх й вдосконалення існуючих методик і методів навчання. Відповідно, основним напрямом стає запровадження інформаційних технологій у організацію навчального процесу.

В Україні здійснена значна робота щодо впровадження інформаційних технологій у навчальний процес та підготовку фахівців з економічного спрямування різного освітньо-кваліфікаційного рівня (молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр).

Так, загальновідомо, що зміст освіти визначається навчальними планами, за якими здійснюється навчальний процес. Значну роботу щодо формування змісту навчальних планів виконує науково-методична комісія з економічної освіти Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України. Саме з її ініціативи до навчальних планів входить використання інноваційних інформаційних технологій у дисциплінах економічного блоку. Проте дана норма не є обов'язковою, що, в цілому, не дозволяє підвищити загальний рівень підготовки економістів та негативно впливає на стан практичної підготовки фахівців економічних спеціальностей.

Варто наголосити, що незважаючи на належне навчально-методичне забезпечення економічних дисциплін, для якісного провадження навчального

процесу необхідне й відповідне матеріально-технічне і програмне забезпечення. Адже, як зазначають В.Кремень, С.Ніколаєнко та М.Степко, завдання навчальної дисципліни (а також її місце в навчальному процесі, очікувані результати дидактично обґрунтованої діяльності викладача й навчальної діяльності тих, хто навчається, узагальнений опис навчальних ситуацій у конкретних умовах вивчення певної дисципліни, формулювання суті дидактичних проблем і відомості щодо можливих шляхів їх вирішення в межах реалізації навчального плану, міждисциплінарні зв'язки тощо) мають ґрунтуватися на результатах аналізу цільової настанови та містити зрозумілі для тих, хто навчається, умови досягнення цілей навчальної дисципліни [2; 3].

Отже, виокремлюючи ідею системності навчання, необхідно обґрунтувати й розкрити можливості комплексного використання інформаційних технологій для досягнення поставленої мети дисципліни й кінцевого результату навчання – знань. Проте для цього існують також певні умови:

- методологія навчання;
- репродуктивна, творча активність та пізнавальна самостійність студентів;
- поглиблена практична підготовка.

В контексті дослідження необхідно зазначити, що з розвитком комп'ютеризації навчального процесу відокремились дві складові педагогічної технології: використання системного знання для вирішення практичних задач і використання в навчальному процесі технологічних засобів.

Комп'ютерні технології можна віднести до технологічних засобів, які спрямовані на підготовку особистості інформаційного суспільства, формування вмінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, формування дослідницьких умінь та вибору оптимальних рішень, забезпечення великим обсягом якісної економічної інформації. Ці технології

можуть застосовуватись у трьох варіантах:

1 – технологія як “проникнення” (застосування комп’ютерного навчання з окремих тем дисципліни);

2 – як основна (застосування при вивченні базових тем дисципліни);

3 – як монотехнологія (коли весь процес навчання: діагностика, управління, моніторинг – проводяться за допомогою комп’ютера).

На нашу думку, при опануванні економічних дисциплін необхідно застосовувати третій варіант, але при цьому не слід нехтувати і традиційними засобами навчання студентів, адже традиційні методи розвивають просторове мислення, виховують точність, увагу та зосередженість студента.

Безумовно, широке використання комп’ютерних технологій у навчальному процесі пов’язане з численними труднощами як суб’єктивного, так і об’єктивного характеру. Це пов’язано з низкою факторів, зокрема, відсутністю належного матеріального забезпечення; проблематикою у підготовці матеріалів для введення в електронні засоби та подальше передавання їх у переробленому вигляді користувачеві; відсутністю навчально-програмного забезпечення, базованого на інноваційних інформаційних технологіях.

Відповідно, процес упровадження комп’ютерних технологій у викладання економічного блоку дисциплін є складним і багатоаспектним, адже програмне забезпечення має включати: завдання та методичні вказівки до кожної практичної роботи, передбаченої програмою; низку контрольних завдань практичного характеру; доступ до довідкового матеріалу; методику розв’язування задач тощо.

Однак, незважаючи на таку ситуацію використання інформаційних технологій у процесі викладання дисциплін економічного блоку повинно стати загальноприйнятим явищем, оскільки інформаційні технології здатні: по-перше гуманізувати освітнє середовище та спонукають до постійної самоосвіти, переводячи процес навчання у практичну площину; по-друге, головне в технології навчання – це формування особистості студента, що

гарантує педагогічний успіх незалежно від майстерності викладача.

За такого підходу інформаційні технології виступають як система, складовими якої є учасники педагогічного процесу, та система теорій, ідей, засобів і методів організації навчальної діяльності для ефективного вирішення проблем, що охоплюють усі аспекти засвоєння знань і формування практичних навичок із економічних дисциплін.

До того ж, перехід до інформаційного суспільства кардинально змінює положення вищої освіти, її статус. Освіта стає не лише інструментом взаємопроникнення знань і технологій у глобальному масштабі, але й засобом боротьби за ринок праці. Сучасному суспільству необхідна якісна економічна освіта, спроможна забезпечити зростання потреби споживача та виробника матеріальних і духовних благ.

Список використаних джерел:

1. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / В.Г.Кремень, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко та н.; За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.

2. Вища освіта в Україні і Болонський процес: Навч. посіб. / За ред. В.Г.Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я.Болубаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубіянко, І.І.Бабич. – К.: Освіта, 2004. – 384 с.

3. Сидоренко В., Білевич С. Фундаменталізація професійної підготовки як один із пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти в Україні // Вища освіта України. – 2004. – №3. – С. 35-41.